

4.3.3. Програми, пројекти и мјере

План заштите животне средине предвиђа реализацију 17 пројеката и мјера који су груписани у 5 програма како је приказано на доњој слици. Дефинисани су и пројекти и мјере чијом реализацијом ће бити остварени циљеви друштвеног развоја приказани у доњој табели:

Иницијативе међуопштинске сарадње

Најзначајније иницијативе међуопштинске сарадње су:

1. Регулација корита ријеке Жељезнице на подручју Кијева
2. Заједнички међуопштински програми едукације становништва у области животне средине (у сарадњи са општинама Трново ФБиХ, Калиновик, Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево и Пале).

4.3.4. Процјена очекиваних исхода са индикаторима

Секторски циљ	Индикатори на секторском нивоу	Индикатори на програмско – пројектном нивоу
1. Евидентирана и заштићена изворишта воде за пиће и побољшање водоснабдијевања до 2012. године	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Број од најмање 2 евидентираних и усвојених програма заштите изворишта у периоду до 2012.године ❖ Дужина од 5,5 км обновљене водоводне мреже у периоду до 2015. године ❖ Број од максимално једног дана од дана у којима је вода из јавног водовода била проглашена нездравом за пиће ❖ Број од максимално једног обољелог у години од хидричних болести ❖ Физичко – хемијска и микробиолошка исправност воде за пиће константно задовољавајућа. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Обновљено најмање 70_% застарјеле мреже водоснабдијевања ❖ Побољшан квалитет воде за пиће за 5% до 2012 године. ❖ Побољшан ниво јавног здравља за 10% до 20 године
2. Регулисано 75 % отпадних и оборинских вода до 2015. године	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Број од 192 становника прикључених на канализациону мрежу ❖ Број од 80 санираних септичких јама ❖ Дужина од 2,5 км изграђене канализационе мреже у периоду до 2015. године ❖ Број директних канализационих испуста у водотоке и земљиште смањен за 3% до 2015. године ❖ Физичко – хемијски параметри воде ријеке Жељезнице константно задовољавајући. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Побољшан квалитет воде ријеке Жељезнице за 10% ❖ Смањен степен ризика од заразних болестима 10% до 2012 године.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Број обољелих од заразних болести смањен за 10% до 2015 године. 	
3. Уређење и заштита обала и корита водотокова до 2015. године	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Дужина од 10 км новоуређених (регулисаних) корита ријека до 2013. године 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Израда цјелокупне пројектне документације за уређење корита свих ријека до 2015 године. ❖
4. Увођење система селективног прикупљања и збрињавања отпада и уклањања 70% дивљих депонија до 2015. године	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Укупна неселектована количина депонованог отпада за финално одлагање смањена за 10% у периоду до 2015 године. у периоду до 2015. године ❖ Број од максимално 2 дивље депоније и минимална површина дивљих депонија. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖) ❖ Смањен број дивљих депонија отпада до 2012. године за 50%. ❖ Санирана сва подручја на којима су се налазиле дивље депоније ❖ Смањен ризик од појаве заразних болести за 10% до 2015 године. ❖ Заштићена 85% животна средина до 2015 године (смањен ризик од загађивања воде, ваздуха и земљишта)
5. Пошумљавање 10% огољених шумских површина до 2015године	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Број од 37.500 комада новозасађених садница шумских култура у периоду до 2015. године 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Обнова 10 % огољених шумских површина

5. ОПЕРАТИВНИ ДИО

5.1. План имплементације Интегрисане стратегије развоја

ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ИНТЕГРИСАНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА 2011 - 2013								
Пројекти / мјере	Програм	Вежа са стратешким и економским циљевима	Оријентациони период реализације/ динамика имплементације			Носилац имплементације	Циљне групе (корисници)	
			2011.	2012.	2013.			
			ПЛАН ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА					
1	П 1.1 Стављање у функцију туристичке организације општине Трново	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Грађани и туристи
2	П 1.2. Стратегија развоја туризма	Програм 1.	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Грађани и туристи
3	П 1.3 Успостављање туристичких локалитета Казани	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Грађани и туристи
4	П 1.4. Израда студије за развој сеоског туризма	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Грађани и туристи
5	П 1.5. Реконструкција сеоских домаћинства-развој сеоског туризма	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Одабрана домаћинства
6	П1.6.Изградња ресторана, бунгалова и осталих садржаја за развој сеоског туризма	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Грађани и туристи
7	П1.7. Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново	Ловачко удружење
8	П 1.8. Изградња Wellness центра на Јахорини - јавно-приватно партнерство	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново предузећа	Грађани и туристи

9	П 1.9. Стављање комплекса хотела Трескавица у функцију – јавно-приватно партнерство	Програм 1. Развој туризма	Стр. циљ 1 и сект. циљ 1				Општина Трново предузећа	Грађани и туристи
10	П 1.10. Успостављање канцеларије за развој и промоцију сервиса за инвеститоре	Програм 2. Развој предузетништва	Стр. циљ 2 и сект. Циљ 1.				Општина Трново	Предузетници
11	П 1.11. Пословна зона Трново 1	Програм 2. Развој предузетништва	Стр. циљ 2 и сект. циљ 1.				Општина Трново	Предузетници, грађани
12	П 1.12. Израда студије о искориштавању хидро-потенцијала на подручју општине	Програм 2. Развој предузетништва	Стр. циљ 2 и сект. циљ 1.				Општина Трново	Грађани
13	П 1.13. Изградња мини централа на ријеци Жељезници	Програм 2	Стр. циљ 2 и сект. циљ 1.				Општина Трново	Грађани
14	П 1.14. Развијање предузетничке сарадње са регијом Пијемонте	Програм 2. Развој предузетништва	Стр. циљ 2 и сект. циљ 1.				Општина Трново	Грађани туристи
15	П 1.15. Развијање предузетничког духа и едукација предузетника	Програм 2. Развој предузетништва	Стр. циљ 2 и сект. циљ 1.				Општина Трново	предузетници
16	П 1.16. Унапређење сарадње са регионалном пољопривредном савјетодавном службом	Програм 3. Развој пољопривреде	Стр. циљ 1 и сект. циљ 4.				Општина Трново	Пољопривредни произвођачи
17	П 1.17. Израда студије руралног развоја и пољопривредне производње Трнова РС	Програм 3.	Стр. циљ 1 и сект. циљ 4.				Општина Трново	Пољопривредни произвођачи
18	П 1.18. Изградња капацитета за прераду шумских плодова	Програм 3. Развој пољопривреде	Стр. циљ 1 и сект. циљ 4.				Општина Трново Предузећа	Запослени
19	П 1.19. Подстицање развоја органске	Програм 3.	Стр. циљ 1 и				Општина Трново	Произвођачи

	производње и производње рибе	Развој пољопривреде	сект. циљ 4.					
20	П 1.20. Подстицаји за покретање мини фарми	Програм 3. Развој пољопривреде	Стр. циљ 1 и сект. циљ 4.				Општина Трново	Пољопривредни произвођачи
ПЛАН ЛОКАЛНОГ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА								
21	Обнављање и покретање рада КУД 'Трескавица'	Сектор културе Програм1.	Стр циљ 2; сект. циљ 1, сект. циљ 3,				Центар за културу	Локална заједница
22	Очување културне баштине		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Центар за културу	Грађани
23	Очување традиције манифестација „У сусрет св. Петки“		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Народна библиотека и Центар за културу	Локална заједница
24	М 1. Израда стратегије из области културе		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Центар за културу Општина	Грађани
25	Активирање и унапређење услова рада скијашко-планинарске секције	Програм 2. Сектор спорта	Стр циљ 2; сект. циљ 1				Омладински савјет Шумско газдинство ЗК	Млади
26	Санација спортско-рекреационих терена на локалитету 'Касарна'		Стр циљ 2; сект. циљ 1				Општина Министарство спорта	Грађани
27	Реконструкција ловачког дома - Касарна		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Општина Министарства	НВО
28	Радничке спортске игре		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Општина и радне организације	Грађани
29	М 2. Израда стратегије из области спорта		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Општина	Грађани

30	Формирање центра за подршку младима	Програм3. Социјални сектор	Стр циљ 2; сект. циљ 1				Општина Омладински Савјет	Млади
31	Изградња централног спомен-обилежја и реконструкција постојећег спомен-костурнице		Стр циљ 2; сект. циљ 3				Општина	Споменици за погинуле борце
32	Стамбено збрињавање РВИ		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Општина	РВИ
33	Стамбено збрињавање осталих социјалних категорија		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Општина	Социјално угрожени
34	Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту /центра за социјални рад		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Општина	Социјално угрожен и
35	П 12. Изградња дома за пензионере и стара лица.		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Општина	Старија популација регије
36	Израда Стратегије у области социјалне заштите		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Општина	Социјално угрожени
37	Реконструкција стамбеног фонда и инфраструктуре за повратнике		Стр циљ 2; сект. циљ 2				Министарство за људска права и избјеглице БиХ 690,000	Повратници, интерно расељени
38	Реконструкција водоводних инсталација ОШ Трново	Образовни сектор	Стр циљ 2; сект. циљ 3				Општина	Ђаци
39	Васкршње школске игре		Стр циљ 2; сект. циљ 1				Општина Трново Основна школа Омладински савјет	Ђаци
ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ								
40	П 1. Регулација корита ријеке Жељезнице	Програм 1. Унапређење квалитета вода и					Општина Трново, Општине Трново	Грађанни

		заштита од вода					ФБиХ и Источна Илица	
41	П2. Уређење водотока ријеке Љуштре, Широкарке и Храснички поток	Програм 1. Унапређење квалитета вода и заштита од вода					Општина Трново	Грађанни Комунална предузећа
42	П3. Замијена азбестних цијеви у Трнову и изградња водоводне мреже на Јахорини	Програм 1. Унапређење квалитета вода и заштита од вода					Општина Трново Влада РС	Грађанни Комунална предузећа
43	П4. Изградња система за гасну хлоринацију воде на изворишту Грабски млин	Програм 1. Унапређење квалитета вода и заштита од вода					Општина Трново	Грађанни Комунална предузећа
44	Изградња канализационог колектора Пилана –Врба	Програм 1. Унапређење квалитета вода и заштита од вода					Општина Трново	Грађанни Комунална предузећа
45	П5. Ревизија ЛЕАП-а	Програм 3. Стратешки документ у области заштите животне средине					Општина Трново	Локална заједница Грађани
46	П 6. Санација клизишта на локалитету Бодиња	Програм 4. Санација клизишта и деминирање		x	x		Држава БиХ	Грађани Електродистрибуција
47	П7. Санација депоније Казани	Програм 2. Развој система прикупљања и збрињавања отпада		x	--	--	Општина Трново	Локална заједница Грађани
48	П8. Едукације на тему значаја очувања природних ресурса и адекватног одлагања и збрињавања отпада	Програм 2. Развој система прикупљања и збрињавања		x	---		Општина Трново Комунално	Грађани

		отпада					предузеће	
49	П9 Реконструкција пута за Рајски До	Програм 5. Унапређење комуналне инфраструктуре		x	---	----	Општина Трново	Грађани
50	П10 Изградња саобраћајнице на Јахорини	Програм 5. Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Грађани Туристи
51	П11 Изградња канализационе мреже на локалитету Рајски До	Програм 5. Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Локална заједница
52	П 16. Деминирање /сарадња са БХ МАЦ/	Програм 4. Санација клизишта и деминирање					Општина Трново	Локална заједница
53	Изградња јавне расвјете у МЗ Кијево према каменолому Бијеле воде	Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Локална заједница
54	Изградња јавне расвјете Пилана-Тошићи	Развој комуналне инфраструктуре						
55	Израда пројектне документације канализационог колектора Рајски До	Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Локална заједница
56	Изградња јавне расвјете у МЗ Кијево према каменолому Бијеле воде	Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Локална заједница
57	Ревизија регулационог плана Јахорина							
58	Пројектна документација							

	купалишта на ријеци Жељезници, на локалитету Рибњака							
59	Пројектна документација за изградњу јавне расвјете у улици Првих жртава рата							
60	Реконструкција улице Браће Дивљан							
61	Реконструкција улице Миладина Ристичевића							
62	Изградња прилаза градском гробљу							
63	Изградња водоводне мреже Лаловићи	Унапређење квалитета вода						
64	Изградња купалишта на ријеци Жељезници							
65	Пројекат изградње планинарских еко-излетишта Сустацац и Казани							
66	Пројекат основног планинарског школовања за све специјалистичке области планинарства							
67	Изградња ски-стазе и ски-лифта на Јахорини	Програм 5. Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Туристи
68	Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи и завршетак изградње и опремање ловачког дома у Рајском Долу	Програм 5. Унапређење комуналне инфраструктуре					Општина Трново	Ловачко удружење

5.2. Финансијски план имплементације стратегије развоја

5.2.1. Индикативни финансијски план за период 2011-2013.

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процењена вриједност пројекта / мјере	Процењена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
Сектор 1. Економски развој														
1	Стављање у функцију туристичке организације општине Трново	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Израда Стратегије развоја туризма													
3	Успостава туристичког локалитета Казани	10.000,00		5.000,00	5.000,00	10.000,00								
4	Израда студије за развој сеоског туризма	10.000	2.000,00	8.000,00		10.000,00								
5	Реконструкција сеоских домаћинства-развој сеоског туризма	60.000	40.000,00	20.000,00		60.000,00								
6	Изградња ресторана, бунгалова и осталих садржаја за развој сеоског туризма	530.000,00		10.000,00	20.000,00	30.000,00						500.000,00		
7	Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи	4.000,00		2.000,00	2.000,00	4.000,00								
8	Изградња Wellness	4.500.000											1.50	3.00

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
	Унапређење сарадње са регионалном савјетодавном пољопривредном службом													
	Израде студије руралног развоја и пољопривредне производње Трново РС	12.000	2.000,00	2.000,00	1.000,00	5.000,00								7.000,00
	Подстицај за Изградња капацитета за прераду шумских плодова	10.000,00												10.000,00
	Подстицање развоја органске производње и производње рибе	40.000,00		10.000,00	10.000,00	20.000,00		20.000,00						
	Подстицај за производњу мини - фарми	10.000,00									10.000,00			
	Укупно за сектор економског развоја	8.849.000,00	54.000,00	70.500,00	52.500,00	177.000,00		520.000,00			2.610,00	2.517,00		3.025.000,00
Сектор 2. Друштвени развој														
	Обнављање и покретање рада КУД 'Трескавица'	2.250,00						2.250,00						

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
	Очување културне баштине	8.000,00		2.000,00	2.000,00	4.000,00								4.000,00
	Очување традиције манифестација «У сусрет СВ. Петки»	5.000,00		1.500,00	1.000,00	2.500,00								2.500,00
	Израда стратегије из области културе													
	Активирање и унапређење услова рада скијашко-планинарске секције	7.000,00		2.000,00	2.000,00	4.000,00		3.000,00						
	Санација спортско-рекреационог терена на локалитету Касарна	15.000,00		2.000,00	2.000,00	4.000,00								11.000,00
	Реконструкција	15.000,00		2.000,00	3.000,00	5.000,00		10.000,00						

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ								
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)	
	ловачког дома-Касарна							00,00							
	Радничке спортске игре	6.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	6.000,00									
	Израда Стратегије у области спорта														
	Формирање центра за подршку младима														
	Изградња централног спомен обиљежја и реконструкција постојеће спомен костурнице	50.000,00	10.000,00	15.000,00		25.000,00		25.000,00							
	Стамбено збрињавање РВИ	100.000,00						100.000,00							
	Стамбено збрињавање осталих социјалних категорија	150.000,00						150.000,00							
	Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту /центра за социјални рад	12.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	6.000,00		6.000,00							
	Изградња старачког дома у Трнову	1.000.000,00						1.000,00							

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ								
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)	
								0,00							
	Израда стратегије из области социјалне заштите														
	Реконструкција стамбеног фонда и инфраструктуре за повратнике	690.000,00								69 0.00 0,00					
	Реконструкција водоводних инсталација ош «Трново»	10.000,00												10.000,00	
	Васкршње спортске игре	6.000,00	1.000,00	1.000,00		2.000,00								4.000,00	
	Укупно за сектор друштвеног развоја	2.076.250,00	15.000,00	29.500,00	14.000,00	58.500,00		1.296,2500	690.000,00					31.500,00	
Сектор 3: Заштита животне средине															
	Регулација корита ријеке Жељезнице на подручју Кијева	10.000,00.		2.000,00	2.000,00	4.000,00			6.000,00						
	Уређење водотока ријеке	5.000,00			1.000,00	1.000,00			4.000,00						

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
	Љуштре. Широкарка, Храснички поток								00					
	Изградња система за гасну хлоринацију воде на изворишту Грабски млини	20.000,00							10.000,00					10.000,00
	Изградња канализационог колектора Пилана-Врба	140.000,00		50.000,00	90.000,00	140.000,00								
	Ревизија ЛЕАП-а	10.000,00												10.000,00
	Санација клизишта на локалитету Бодиња	2.200.000,00							500.000,00	1.700,00				
	Санација депоније Казани	10.000,00		1.000,00	9.000,00	10.000,00								
	Едукације на тему значаја очувања природних ресурса и адекватног одлагања и збрињавања отпада	4.000,00	=											4.000,00
	Реконструкција пута за Рајски До	470.000,00	<u>70.000,00-</u>	100.000,00-	-	170.000,00-							300.000,00	
	Изградња	250.000,00		50.000,00	50.000,00	100.000,00		100.000,00					50.000,00	

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
	Жељезници на локалитету Рибњак													
	Пројектна документација за изградњу јавне расвјете у улици Првих жртава рата	1.000,00	<u>1.000,00</u>			<u>1.000,00</u>								
	Реконструкција улице Миладина Ристичевића	84.000,00	<u>17.000,00</u>			<u>17.000,00</u>								67.000,00
	Изградња прилаза градском гробљу	30.000,00		30.000,00		<u>30.000,00</u>								
	Изградња водоводне мреже Лаловићи	150.000,00		15.000,00	15.000,00	<u>30.000,00</u>			90.000,00	30.000,00				
	Изградња купалишта на ријечи Жељезници	7.000,00	<u>7.000,00</u>			<u>7.000,00</u>								
	Пројекат изградње планинарских еко-излетишта Суставац и Казани	100.000,00							50.000,00					50.000,00
	Пројекат основног планинарског школовања за све специјалистичке области планинарства	70.000,00		5.000,00	5.000,00	<u>10.000,00</u>			20.000,00					40.000,00
	Изградња ски-стазе и	300.000,00		10.000,00	10.000,00	<u>20.000,00</u>			180.			50.0	50.0	

Р.Б.	Пројекат / мјера	Процјењена вриједност пројекта / мјере	Процјена финансирања из општинског буџета, у КМ				Процјењено финансирања из осталих извора, у КМ							
			2011	2012	2013	Укупно	Кредит	Република Српска	Држава	Јавна предузећа	Приват. извори	ИПА	Донатори	Остало (навести)
	ски-лифта на Јахорини								000.00			00.00	00.00	
	Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи и завршетак изградње и опремање ловачког дома у Рајском Долу	80.000,00							50.000,00					30.000,00
	Укупно за сектор заштите животне средине	4.322.500,00	241.500,00	368.000,00	182.000,00	791.500,00	740.000,00		2.100.000,00	30.000,00		400.000,00	50.000,00	211.000,00
	УКУПНО ЗА ИНТЕГРИСАНУ СТРАТЕГИЈУ РАЗВОЈА 2011-2013	15.247.750,00	310.500,00	468.000,00	248.500,00	1.027.000,00	740.000,00	1.816.250,00	2.790.000,00	30.000,00	2.610.000,00	2.917.000,00	50.000,00	3.267.500,00

5.2.2. Акциони план за пројекте који се имплементирају у првој години

Акциони план за 2011. годину					
Пројекти / мјере	Веза са програмом	Веза са стратешким и секторским циљевима	Трајање (од-до)	Носиоци имплементације	Вриједност пројекта
Стављање у функцију туристичке организације општине Трново	Програм 1	Стр.циљ1и сек.циљ1	2011-2013.	Општина Трново	30.000,00
Израда стратегије развоја туризма	Програм 1	Стр.циљ1и сек.циљ1			
Израда студије за развој сеоског туризма	Програм 1	Стр.циљ1и сек.циљ1	2011.	Општина Трново	2.000,00
Реконструкција сеоских домаћинстава за развој сеоског туризма	Програм 1	Стр.циљ1и сек.циљ1	2011.	Општина Трново	40.000,00
Израда студије руралног развоја и пољопривредне производње Трново РС	Програм 3	Стр.циљ1 и сек.циљ4	2011	Општина Трново	2.000,00
Израда стратегије у области културе			2011	Општина Трново	
Радничке спортске игре	Програм 3	Стр.циљ2.сек.циљ2	2011	Општина Трново	2.000,00
Израда стратегије у области спорта			2011	Општина Трново	
Изградња централног спомен-обилежја и реконструкција постојеће спомен-костурнице	Програм 3	Стр.циљ2.сек.циљ2	2011	Општина Трново	10.000,00

Израда стратегије у области социјалне заштите			2011	Општина Трново	
Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту	Програм 3	Стр.циљ 2.сек.циљ2			2.000,00
Васкршње спортске игре	Програм 3	Стр.циљ 2.сек.циљ3			1.000,00
Реконструкција пута за Рајски До	Програм 5		2011	Општина Трново	70.000,00
Изградња канализационог колектора Рајски до	Програм 5		2011	Општина Трново	75.000,00
Изградња јавне расвјете у Кијеву према каменолому Бијеле Воде	Програм 5		2011	Општина Трново	30.000,00
Изградња јавне расвјете Пилана-Тошићи	Програм 5		2011.	Општина Трново	20.000,00
Израда пројектне документације канализационог колектора Рајски до	Програм 5		2011.	Општина Трново	8.500,00
Ревизија регулационог плана Јахорина	Програм 5		2011,	Општина Трново	40.000,00
Пројектна документација купалишта на ријечи Жељезници	Програм 5		2011.	Општина Трново	3.000,00
Пројектна документација за изградњу јавне расвјете у улици Првих жртава рата	Програм 5		2011.	Општина Трново	1.000,00
Реконструкција улице Миладина Ристичевића	Програм 5		2011.	Општина Трново	84.000,00
Изградња купалишта на ријечи Жељезници	Програм 5		2011.	Општина Трново	7.000,00

10	Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту	2.000,00	2.000,00								
11	Израда стратегије из области социјалне заштите										
12	Васкршње спортске игре	1.000,00	1.000,00								
	Укупно за друштвени развој	15.000,00	15.000,00								
13	Реконструкција пута за Рајски До	70.000,00	70.000,00								
14	Изградња канализационог колектора Рајски до	75.000,00	75.000,00								
15	Изградња јавне расвјете у Кијеву према Каменолому Бијеле Воде	30.000,00	30.000,00								
16	Изградња јавне расвјете Пилана-Тошићи	20.000,00	20.000,00								
17	Израда пројектне документације канализационог колектора Рајски до	8.500,00	8.500,00								
18	Ревизија регулационог плана Јахорина	40.000,00	40.000,00								
19	Пројектна документација купалишта на ријеци Жељезници	3.000,00	3.000,00								
20	Пројектна документација за изградњу јавне расвјете у улици Првих жртава рата	1.000,00	1.000,00								
21	Реконструкција улице Миладина Ристичевића	84.000,00	84.000,00								
22	Изградња купалишта на ријеци Жељезници	7.000,00	7.000,00								
	Укупно за заштиту животне средине	338.500,00	338.500,00								

	Укупно за акциони план интегрисане стратегије развоја за 2011. годину	407.500 ,00	407.500,00								
--	--	------------------------	-------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

5.3. План развоја организацијских капацитета и људских потенцијала за провођење Стратегије

Реализација Стратегије развоја је велики изазов за Општину Трново. Степен и квалитет реализације стратегије, као збир свих појединачно реализованих пројеката и мјера, јасно ће показати колико је јединица локалне самоуправе близу или далеко од остварења дефинисаних стратешких циљева и визије развоја општине. За успјешну реализацију Стратегије развоја потребно је прилагодити постојеће или успоставити нове организационе структуре и обезбиједити одговарајуће људске капацитете, те јасно дефинисати кључни оперативни механизам за управљање развојем. Задатак тог механизма је свакодневно старање о реализацији стратегије као цјелине и сваког пројекта појединачно, координација свих активности и актера од промоције, припреме и покретања пројеката, извођења, праћења, извјештавања до иницирања ажурирања стратегије.

Интегрисана стратегија развоја општине обједињује све секторе који су у надлежности локалних власти (и више од тога), као и све актере и заинтересираних стране на координиран начин. Укључивањем свих питања којима се бави једна општина у једну свеобухватну стратегију отварају се могућности за креирање синергије, додатних вриједности и иновативности кроз међусекторску сарадњу. Стога је важно навести да је, поред дјелотворне успоставе и функционисања структура за планирање развоја као и структура које ће пратити провођење стратешких докумената, веома значајно јачање свеукупне координације унутар општинске администрације у процесу имплементације стратегије.

Постојеће стање и организационе претпоставке за имплементацију стратегије

Скупштина општине има кључну улогу у разматрању извјештаја о реализацији стратешких докумената Општине, укључујући и Стратегију развоја као водећег стратешког документа Општине, који треба представљати основу за креирање и доношење свих осталих развојних политика и приоритета Општине.

Начелник Општине има кључну улогу у операционализацији и имплементацији стратегије развоја путем успостављања јасних механизма и дефинисања одговорности Службе у погледу имплементације дијелова стратегије из њихове надлежности, те обезбјеђивања свеукупне координације.

Административна служба Општине припрема програм развоја Општине, те просторне, урбанистичке и provedbene планове, буџет и завршни рачун, те се стара о задовољавању одређених потреба грађана у областима комуналних дјелатности, културе, образовања, спорта, здравствене и социјалне заштите, цивилне заштите, информисања, занатства, туризма и угоститељства. Административна служба има кључну улогу у изради, реализацији, праћењу, извјештавању и ажурирању Стратегије развоја, с циљем континуираног унапријеђења квалитета живота грађана општине. Административна служба Општине Трново састоји се од реферата разврстаних по областима:

1. Стручна служба Скупштине и Начелника Општине;
2. Општа управа и друштвене дјелатности/Центар за пружање услуга грађанима;
3. Финансије;
4. Просторно уређење, грађевинарство и стамбено-комунални послови/Центар за дозволе;

Тренутно у општинској администрацији **не постоји структуриран приступ изради и имплементацији стратегије развоја на интегрисан начин**, већ се изради и имплементацији стратешких докумената приступа парцијално, односно секторски.

Општина не посједује **свеобухватну базу података**, већ је само један дио података у електронској форми, те је стога питање базе података неопходних за планирање и управљање развојем дефинисано као једно од критичних питања. Правилником о унутарњој организацији и систематизацији предвиђено је да ће 3 радника бити задужена за прикупљање, обраду и ажурирање података, који су прошли дио едукације и започели рад на прикупљању података.

У општини **не постоји адекватан систем за праћење и оцјењивање имплементације развојне стратегије** нити јасно дефинисане одговорности, те је неопходна успостава свеобухватног система за праћење и оцјењивање напретка имплементације стратегије по секторима, те израда свеукупних модалитета и елемената за праћење, оцјењивање и ревизију стратегије.

Тренутно у Општини не постоји особа задужена за координацију и организацију имплементације развојне стратегије. Правилником у унутарњој организацији и систематизацији дефинисане су одговорности у погледу имплементације стратегије. С тим у вези, нужно је успоставити и оснажити дјелотворне општинске структуре, прилагођене потребама општине.

Анализа раскорака између расположивих и нужних ресурса и потребе за прилагођавањем

Имајући у виду недостатак јасних надлежности у погледу **координације и организације имплементације Стратегије, односно недостатак особе која би се свакодневно старала о реализацији стратегије као цјелине и сваког пројекта појединачно**, нужно је предузети проактивне мјере како би се стање у овој области побољшало. Потребно је ојачати развојну функцију општине кроз прецизније дефинисање задатака и одговорности, ојачати капацитете запослених који ће бити директно ангажовани у припреми пројеката и имплементацији Стратегије, те успоставити дјелотворан систем за праћење и вредновање њене имплементације.

Стога, кључни кораци обухватају сљедеће:

- Континуирана проактивна улога Начелника у операционализацији и имплементацији стратегије развоја путем делегирања јасних задатака и одговорности општинској служби, те добијања редовних информација о напретку имплементације развојне стратегије;
- Јачање структура у општинској управи за управљање и координацију имплементације развојне стратегије те успостава механизма за редовно праћење, оцјењивање и извјештавање;
- Водећа улога општине у јачању тијела за планирање успостављених у процесу планирања како би се осигурало њихово функционисање и учеће актера у процесима имплементације, праћења и оцјењивања прогреса;
- Изградња капацитета социо-економских актера за учешће у имплементацији, праћењу и оцјењивању развојне стратегије;
- Континуирана укљученост и подршка Скупштине општине у имплементацији развојне стратегије путем редовног достављања извјештаја о напретку према Скупштини, те усклађивање општинских политика са приоритетима стратегије развоја;
- Аналитички преглед постојећих механизма сарадње и интеракције унутар општинске управе и осигурање системске комуникације и сарадње између Службе по областима у погледу имплементације стратегије;

- Усклађеност вишегодишњег и годишњег финансијског плана Општине (буџет) са вишегодишњим индикативним и годишњим финансијским планом имплементације стратегије;
- Јачање капацитета представника бар по један представник из сваке МЗ како би се исти оспособили за покретање и провођење иницијатива грађана у погледу израде и имплементације пројеката који произилазе из развојне стратегије;
- Јачање механизма за заштиту људских права, једнакост сполова и бригу о мањинским групама (комисије успостављене при Скупштини општине);
- Јачање структура, механизма и капацитета за израду и имплементацију пројеката, како у оквиру општинске управе тако и релевантних социо-економских актера, те прецизирање ових функција у описима послова запослених радника;
- Успостављање јединственог система праћења и оцјењивања напретка развојне стратегије, који ће омогућити свеобухватно прикупљање и анализу података о имплементацији пројеката на основу утврђених индикатора;
- Прецизирање/дорада описа посла и појединачних одговорности запослених у слиједећим областима:
  - ✓ Свеукупна имплементација развојне стратегије; улоге и одговорности како службеника за планирање тако и Службе у процесу имплементације стратегије у циљу осигурања неопходне интеграције;
  - ✓ Прикупљање података и њихово похрањивање у јединствени електронски систем како би се омогућило праћење и оцјењивање прогреса развојне стратегије; улоге и одговорности службеника задужених за базу података, праћење и оцјењивање, као и осталих релевантних субјеката Службе;
  - ✓ Израда, имплементација и управљање пројектима; улоге и одговорности како службеника који раде на припреми и имплементацији пројеката, тако и осталих релевантних субјеката Службе, у циљу осигурања неопходне интеграције;
  - ✓ Сарадња са социо-економским партнерима у процесу имплементације, праћења и оцјењивања те извјештавања о напретку у имплементацији развојне стратегије.

Локално развојно партнерство: Имајући у виду значајну улогу Партнерске групе (локално развојно партнерство) у дјелотворној реализацији, праћењу и ажурирању Стратегије развоја, Општина Трново ће и даље у оквиру овог тијела наставити блиско сарађивати са свим партнерима из јавног, приватног и невладиног сектора.

Општина Трново ће, у складу са планом имплементације Стратегије развоја, континуирано радити на унапређењу међусобне информисаности, успостављању сарадње и партнерства и са другим општинама, ресорним министарствима, међународним организацијама и другим партнерима у циљу дјелотворне имплементације стратегије и постизања већих развојних ефеката.

Улоге и одговорности

У доњој табели дат је кратак преглед кључних улога и одговорности у погледу координације, имплементације, мониторинга и евалуације локалне развојне стратегије:

Основне улоге и одговорности у процесу имплементације и координације стратегије
--

Улога	Надлежност (ко?)
Дефинисање одговорности у погледу координације имплементације стратегије развоја;	Начелник Општине
Дефинисање надлежности Службе по областима за припрему пројектних приједлога и имплементацију пројеката из акционог плана за 2011. годину;	Начелник Општине, координатор и и едуковани службеници
Разрада пројектних приједлога и осигуравање извора финансирања;	Тим, Админ.служба по областима
Провођење процедура јавних набавки;	Комисија за јавне набавке
Праћење имплементације стратегије и редовно извјештавање;	Тим, Начелник општине, Скупштина општине, Администр. служба
Успостављање и редовно ажурирање базе података релевантних за развој;	Тим Административна служба
Разрада и усвајање оперативних и финансијских планова за наредне године имплементације стратегије (годишње и индикативно трогодишње);	Тим, Начелник општине, Скупштина општине, Административна служба
Ажурирање и ревизија секторских планова и стратегије;	Тим, Начелник општине, Скупштина општине, Административна служба
Дефинирање кључних потреба за изградњом капацитета особља укљученог у имплементацију стратегије (Припрема плана и системска изградња капацитета за дјелотворну имплементацију стратегије развоја);	Општа управа и друштвене дјелатности
Свеукупна комуникација у погледу имплементације стратегије развоја са актерима ван опћинске управе (грађани, Локално развојно партнерство, медији, пословни сектор, невладин сектор, потенцијални финансијери, виши нивои власти, итд.).	Јединица за управљање развојем (Тим)

Системски приступ изградњи капацитета

Дјелотворна имплементација Стратегије развоја захтијева одговарајућа знања и вјештине свих укључених. С тим у вези, потребно је обезбједити да појединачни описи послова који се тичу планирања локалног развоја и имплементације стратегије одражавају специфичне захтјеве у погледу стручне спреме, искуства, знања и вјештина, те запосленим обезбједити додатну потребну обуку из области стратешког планирања, програмирања, праћења и процјене напретка. За успјешно функционисање развојне функције општине, системски приступ управљању људским ресурсима у циљу изградње и прилагођавања капацитета стварним потребама је од кључног значаја.

Анализа постојећих капацитета извршена у оквиру ILDP-а у октобру 2009. године, идентификовала је слиједећа подручја која захтијевају пажњу и системски приступ изградњи капацитета:

- Управљање пројектним циклусом;
- Практична вјежба: припрема пројеката корак по корак;
- Међуопштинска сарадња;
- Јавно-приватно партнерство;
- Јавне набавке у БиХ и ЕУ: правни и практични аспекти;
- Инструмент за претприступну помоћ ЕУ (ИРА): политике и праксе;
- Енглески језик;
- Праћење и оцјењивање напретка имплементације плана локалног економског развоја;
- Праћење и оцјењивање напретка имплементације плана друштеног развоја;
- Праћење и оцјењивање напретка имплементације плана заштите и унапређења околиша;
- Праћење, оцјењивање напретка имплементације и ажурирање интегрисане развојне стратегије.

Ресурси који ће општини све више бити на располагању у погледу изградње капацитета за дјелотворно управљање локалним развојем јесу механизми имплементације усвојене Стратегије обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе у РС, односно систем обуке за јединице локалне самоуправе на чијем успостављању се ради у оквиру истоименог пројекта који проводи UNDP.

5.4. Праћење, оцјењивање и ажурирање стратегије развоја

Праћење и вредновање остваривања стратегије омогућавају мјерење степена остварења постављених циљева, дајући такође могућност за предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција, те оцјењивање свеукупне успјешности реализације стратегије. *Праћење* подразумјева систем прикупљања и обраде података у сврху упоређивања постигнутих резултата са планираним. *Вредновање* је засновано на налазима праћења и даје свеукупну оцјену остварења постављених циљева. Да бисмо управљали имплементацијом стратегије, као и имплементацијом пројеката, морамо бити у могућности да мјеримо степен остварења дефинисаних циљева и резултата у одређеном временском периоду, за шта нам служе објективно провјерљиви индикатори.

Најважнији оквирни индикатори за мониторинг и евалуацију реализације стратегије развоја су:

- Раст привредних инвестиција на подручју општине,
- Број нових радних мјеста у привреди (пратити везу са стањем незапослености),
- Раст добити предузећа,
- Раст броја пословних субјеката на 1000 становника,
- Раст просјечне плате,

- Раст природног прираштаја становништва,
- Раст удјела образованог становништва (са средњим и високим образовањем),
- Раст покривености територије и становништва комуналним услугама,
- Раст задовољства грађана укупним квалитетом живота.

Праћење се дакле врши на основу дефинисаних пројектних и програмских индикатора и плана имплементације. Праћење треба ускладити са циклусом припреме полугодишњих и годишњих извјештаја од стране одговарајућих статистичких и других институција.

Подлоге за вредновање припрема тим који ће бити успостављем на основу налаза годишњег праћења. Другу основу представљају индикатори који су дефинисани у току процеса планирања. Уколико за то постоје потребна средства, упутно је посао вредновања повјерити компетентној спољној или локалној организацији, која има потребне референце. Налазе и препоруке вредновања разматрају начелник са ресорним руководиоцима, савјет за развој и општинска скупштина.

Веома је важно да се од почетка посао на прикупљању, обради и анализи података не третира као једнократан, већ да се системски заснује. То значи да се постави тако да се:

- креирају одговарајуће базе података, које ће се релативно лако годишње ажурирати,
- редовно годишње изводе одговарајућа директна испитивања група актера/корисника услуга, према стандардизованој методологији и инструментима, како би се могле пратити промјене и напредак,
- користи за праћење (годишње) и вредновање (након 3 године) остваривања стратегије и развојних планова.

Неопходно је кориштење одговарајућих уређених база података, које се ажурирају макар једном годишње, кад су расположиве одговарајуће статистике. Препоручује се формирање сљедећих база секундарних података:

- База демографских података,
- База података о тржишту рада,
- База података за социјалне јавне услуге,
- База података за инфраструктуру и комуналне јавне услуге,
- База података локалне привреде,
- База података о стању животне средине.

Према миПРО методологији активности праћења, вредновања и ажурирања појединих дијелова стратегије се врше у одређеним временским периодима, датим у наредној табели.

Активност праћења и вредновања	Временски оквир
Праћење реализације програма (пројеката, мјера)	Годишње
Контролно вредновање	Након 3 године за секторске планове, а након 5 година за стратегију
Ажурирање секторских планова	Дјелимично након 3 године, а комплетно након

	5 година
Ажурирање стратегије	Дјелимично након 5 година, а комплетно након 10 година
Финално вредновање	Након 5 година за секторске планове, а након 10 година за стратегију

Стратегија је флексибилан инструмент који треба редовно ажурирати ради прилагођавања промјенама у окружењу. Преиспитивање и ажурирање компоненти стратегије изводи се селективно, тако да се обично визија развоја и стратешки циљеви не мијењају током одабраног стратешког периода, секторски планови се преиспитују и по потреби ревидирају, као и остале компоненте.

У сљедећој табели дата је оквирни подсјетник са календаром за годишње ажурирање стратегије развоја:

Компонента	Опис и подлоге за годишње ажурирање	Када се ажурира	Напомена
Социо-економска анализа <i>(ради се у битно скраћеној верзији)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Пратимо и публикујемо одабране економске и социјалне индикаторе и важне трендове (демографски, тржиште рада, економски показатељи по гранама и врстама пословних субјеката, стање пољопривреде...). ✓ Стање пословног окружења можемо пратити путем стандардизованог анкетања или фокус групе. 	Почетак у априлу (када су обрађени сви подаци за претходну годину), завршетак (публиковање) у јуну	За овај посао врло је важно разрадити процедуру и усагласити размјену података са изворима података (Завод за запошљавање, Фонд ПИО, Пореска управа...)
Ревизија секторских циљева	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Вреднујемо у којој су мјери остварени и да ли су још валидни. Ако остварења нису близу очекиваних, анализирамо узроке и, по потреби, интервенишемо у активностима (пројектима) и/или у самим циљевима. ✓ Ревизију изводимо на основу праћења реализације програма и пројеката, с једне стране, и уочених битних промјена у околностима. 	Јуни-јули	Добро је да се за ревизију

Ревизија пројеката	Вршимо на основу: ✓ Искуства стеченог кроз реализацију пројеката ✓ Резултата и препорука реализованих пројеката ✓ Уочених промјена и нових потреба ✓ Ревидираних оперативних циљева.	Август-септембар оперативних циљева и пројеката искористимо потенцијал Партнерске групе
Годишњи оперативни план имплементације, са пројектним формуларима	✓ Утврђујемо приоритете за наредну годину ✓ Ревидирамо/компетирамо пројектне формуларе / пројектне задатке за приоритетне пројекте ✓ Правимо и усаглашавамо финансијски план ✓ Компетирамо план имплементације.	Септембар-октобар Ажуриран план од друге половине октобра иде на јавну расправу, заједно са буџетом.
Праћење и вредновање реализованих и текућих пројеката	Изводимо на основу: ✓ Плана имплементације ✓ Разрађених пројектних формулара / пројектних задатака (очекиваних резултата) ✓ Извјештаја о реализацији пројеката (пројектне документације) ✓ Показатеља о оствареним ефектима (нпр. подаци о увозу и извозу, подаци Завода за запошљавање...)	Пратимо према динамици реализације пројеката и извјештавања. Вреднујемо (дајемо оцјену остварења и анализирамо разлоге) у првој половини марта. О резултатима праћења и вредновања извјештавамо Партнерску групу, начелника и скупштину, у склопу годишњег извјештаја о раду.

5.5. Синтеза стратегије

Преглед главних елемената стратегије

Визија развоја: трНОВО 2020 Препорођени градић рекреације и предузетништва у граду сталног стварања Заједница за угодан живот и рад у здравој и привлачној животној средини која користи природне и људске ресурсе уважавајући принципе одрживости		
Стратешки циљеви:		
Локална економија са квалитетном инфраструктуром која одрживо користи природне ресурсе и дугорочно осигурава рурални развој и развој туризма	Побољшање квалитета живота грађана с посебним фокусом на адекватну социјалну подршку осјетљивим групама и активно учешће младих Трнова у развоју заједнице	Рационално кориштење природних ресурса и заштита животне средине
Оперативни циљеви:		
Економски развој: 1. Развијена препознатљива туристичка понуда са конкурентним производима до 2015. године; развијена најмање три туристичка брэнда и успостављене најмање двије туристичке дестинације. 2. Изграђени неопходни услови за развој пословне зоне у којој ће до 2015. године функционисати најмање 5 пословних субјеката и бити осигурано 80 нових радних мјеста. 3. Број домаћинстава која осигурају додатне приходе из пољопривреде малог и средњег обима повећан за 40% до 2015. године са годишњим растом од 10%.	Друштвени развој: 1. До краја 2011. године изграђени модели подршке популацији младих за активно учешће у локалном развоју. 2. До 2015. године осигурано пружање услуга социјално угроженим категоријама становништва прилагођено потребама. 3. Побољшана инфраструктура у области спорт, културе образовања и здравства до 2015.	Заштита животне средине: 1. Евидентирана и заштићена изворишта воде за пиће и побољшање водоснабдијевања до 2012. године 2. Регулисано 75 % отпадних и оборинских вода до 2015. године 3. Уређење и заштита обала и корита водотокова до 2013. године 4. Увођење система селективног прикупљања и збрињавања отпада и уклањање 70 % дивљих депонија до 2012. године 5. Пошумљавање 10 % огољених шумских површина до 2012. године 7. Побољшана комунална инфраструктура и унапријеђено управљање простором до 2015.

		године.
Програми:		
1. Развој туризма 2. Развој предузетништва 3. Развој пољопривреде	1. Сектор културе 2. Сектор спорта 3. Социјални сектор 4. Образовни сектор	1. Побољшање водоснабдијевања 2. Заштита и регулација вода 3. Санација и ревитализација 4. Израда просторно-планске документације
Пројекти и мјере:		
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Стављање у функцију туристичке организације општине Трново ❖ Успостављање туристичких локалитета Казани ❖ Израда студије за развој сеоског туризма ❖ Реконструкција сеоских домаћинстава-развој сеоског туризма ❖ Изградња ресторана, бунгалова и осталих садржаја за развој сеоског туризма ❖ Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи ❖ Изградња Велнесс центра на Јахори–и - јавно-приватно партнерство ❖ Стављање комплекса хотела Трескавица у функцију – јавно-приватно партнерство ❖ Успостављање канцеларије за развој и промоцију сервиса за инвеститоре ❖ Пословна зона Трново 1 ❖ Израда студије о искориштавањ у хидро-потенцијала на подручју општине ❖ Развијање предузетничке сарадње са регијом Пијемонте ❖ Развијање предузетничког духа и едукација предузетника 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Обнављање и покретање рада К‘Д 'Трескав'ца' ❖ Очување културне баштине ❖ Очување традиције манифестација „У сусрет св. Петки“ ❖ Активирање и унапређење услова рада скијашко-планинарске секције ❖ Санација спортско-рекреационих терена на локалите'у 'Каса'на' ❖ Реконструкција ловачког до–а - Касарна ❖ Радничке спортске игре ❖ Формирање центра за подршку младима ❖ Стамбено збрињавање РВИ ❖ Стамбено збрињавање осталих социјалних категорија ❖ Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту /центра за социјални рад ❖ Изградња старачког дома ❖ Реконструкција водоводних инсталација ОШ Трново ❖ Васкршње школске игре 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Уређење водотока ријеке Љуштре ❖ Санација депоније Казани ❖ Регулација корита ријеке Жељезнице на подручју Кијева ❖ Изграђен систем за гасну хлоринацију воде на изворишту Љуштра ❖ Набавка и уградња гасног хлоринатора на изворишту Грабски млини ❖ Замијена азбестних цијеви ❖ Ревизија ЛЕАП-а ❖ Едукације на тему значаја очувања природних ресурса и адекватног одлагања и збрињавања отпада ❖ Санација клизишта на локалитету Бодиња ❖ Реконструкција улице Браће Дивљан ❖ Изградња канализационог колектора Пилана – Врба ❖ Израда пројектне документације канализационог колектора Рајски до ❖ Изградња канализационог колектора Рајски до ❖ Реконструкција пута за Рајски до

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Унапређење сарадње са регионалном савјетодавном пољопривредном службом ❖ Израда студије руралног развоја и пољопривредне производње Трнова РС ❖ Изградња капацитета за прераду шумских плодова ❖ Подстицање развоја органске производње и производње рибе ❖ Подстицаји за покретање мини фарми 		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Изградња јавне расвјете у МЗ Кијево према каменолому Бијеле воде ❖ Изградња јавне расвјете Пилана-Тошићи ❖ Деминирање /сарадња са БХ МАЦ/
--	--	---

Анекс 1. Оквирна финансијска конструкција за све секторе

Циљ Програм, Пројект	Период имплементациј ³					Издаци	Извори (%)								
	2011	2012	2013	2014	2015		Будже т	Кредит	Ентитет	Држава	Јавна пред.	Приват. извори	ИПА	Донато ри	Остало
Пројекат 1.1.1. Стављање у функцију туристичке организације Трново	10.00 0,00	10.00 0,00	10.00 0,00			30.000,0 0	30.000, 00								
Пројекат 1.1.2. Израда стратегије развоја туризма															
Пројекат 1.1.3 Успостава туристичког локалитета Казани		5.000 ,00	5.000 ,00	5.000 ,00		15.000,0 0	5.000,0 0		10.000, 00						
Пројекат 1.1.4. Израда студије за развој сеоског туризма	2.000 ,00	8.000 ,00				10.000,0 0	2.000,0 0								8.000,0 0
Пројекат 1.1.5. Реконструкција сеоских домаћинстава за развој сеоског туризма	40.00 0,00	20.00 0,00				60.000,0 0						60.000, 00			
Пројекат 1.1.6 Изградња ресторана бунгалова и осталих садржаја за развој сеоског туризма	20.00 0,00	10.00 0,00	500.0 00,00	900.0 00,00	70.000 ,00	1.500.00 0,00	30.000, 00					1.000.0 00,00			470.000 ,00

Пројекат 1.1.7 Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи		2.000,00	2.000,00	2.000,00	4.000,00	10.000,00	4.000,00		6.000,00					
Пројекат 1.1.8 Изградња Wellness центра на Јахорини јавно –приватно партнерство		2.000,00	2.500,00	4.000,00		8.500,00						6.500,00		2.000,00
Пројекат 1.1.9 Стављање комплекса хотела Трескавица у функцију		600,00	1.000,00	1.000,00		2.600,00					2.600,00			
Пројекат 1.2.10 Успостављање канцеларије за развој и промоцију сервиса за инвеститоре														
Пројекат 1.2.11 Пословна зона Трново		10,00	1.000,00	500,00	990,00	2.500,00	500,00		1.000,00			1.000,00		
Пројекат 1.2.12 Израда студије о искориштавању хидропотенцијала на подручју општине Трново	3.000,00	7.000,00				10.000,00	5.000,00							5.000,00
Пројекат 1.2.13 Изградња мини центра на ријеци Жељезници														
Пројекат 1.2.14 Развијање подузетничке	3.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	1.000,00	10.000,00						10.000,00		

сарадње са регијом Пијемонте															
Пројекат 1.2.15 Развијање предузетничког духа и едукације предузетника	1.000 ,00	4.000 ,00	1.000 ,00	2.000 ,00	2.000, 00	10.000,0 0	5.000,0 0								5.000,0 0
Пројект 1,4.16 Унапређење сарадње са регионалном савјетодавном пољопривредном службом															
Пројекат 1.4.17 Израде студије руралног развоја и пољопривредне производње Трново РС	2.000 ,00	8.000 ,00	2.000 ,00			12.000,0 0	5.000,0 0								7.000,0 0
Пројекат 1.4.18 Подстицај за Изградњу капацитета за прераду шумских плодова		5.000 ,00	5.000 ,00	5.000 ,00	15.000 0,00	30.000,0 0	15.000, 00								15.000, 00
Пројекат 1.4.19 Подстицање развоја органске производње и производње рибе	10.00 0,00	10.00 0,00	20.00 0,00			40.000,0 0	20.000, 00								20.000, 00
Пројекат 1.4.20 Подстицај за производњу мини фарми		5.000 ,00	5.000 ,00	10.00 0,00	5.000, 00	25.000,0 0	10.000, 00					15.000, 00			
Слј 2															
Пројекат 2.1.21 Пројекат			2.250 ,00	2.250 ,00	10.500 ,00	15.000,0 0	4.500,0 0			10.500, 00					

Обнављање и покретање рада КУД «Трескавица»															
Пројекат 2.1.22 Очување културне баштине	1.000,00	2.000,00	5.000,00	1.000,00	2.000,00	11.000,00	5.000,00								6.000,00
Пројекат 2.1.23 Очување традиције манифестација «Усусрет СВ.Петки»	1.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	3.000,00	10.000,00	5.000,00								5.000,00
Пројекат 2.1.24 Израда стратегије из области културе															
Пројекат 2.2.25 Активирање и унапређење услова рада скијашко планинарске секције		2.000,00	5.000,00	1.000,00	2.000,00	10.000,00	4.000,00		6.000,00						
Пројекат 2.2.26 Санација спортско рекреационог терена на локалитету Касарна		5.000,00	10.000,00			15.000,00	4.000,00								11.000,00
Пројекат 2.2.27 Реконструкција ловачког дома Касарна		5.000,00	10.000,00			15.000,00	5.000,00		10.000,00						
Пројекат 2.2.28 Радничке спортске игре	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	10.000,00	10.000,00								
Пројекат 2.2.29 Израда стратегије из области спорта															
Пројекат 2.1.30 Формирање центра за подршку младима															

Пројекат 2.1.31 Изградња централног спомен- обилежја и реконструкција постојеће спомен костурнице	10.00 0,00	40.00 0,00				50.000,0 0	25.000, 00		25.000. 00						
Пројекат 2.3.32 Стамбено збрињавање РВИ		50.00 0,00	50.00 0,00	300.0 00,00	300.00 0,00	700.000, 00			700.000 ,00						
Пројекат 2.4.33 Стамбено збрињавање осталих социјалних категија		50.00 0,00	100.0 00,00	300.0 00,00	300.00 0,00	750.000, 00			750.000 ,00						
Пројекат 2.5.34 Уређење простора за социјалну помоћ и заштиту центра за социјални рад	2.000 ,00	5.000 ,00	5.000 ,00	5.000 ,00	3.000, 00	20.000,0 0	10.000, 00		10.000, 00						
Пројекат 2.5.35 Изградња старачког дома у Трнову			1.000 .000, 00	800.0 00,00		1.800.00 0,00	50.000. 00		1.000.0 00,00						750.000 ,00
Пројекат 2.5.36 Израда Стратегије из области социјалне заштите															
Пројекат 2.5.37. Реконструкција стамбеног фонда и инфраструктуре за повратнике															
Пројекат 2.1.38 Реконструкција водоводних инсталација		10.00 0,00				10.000,0 0									10.000, 00

О.Ш.»Трново»															
Пројекат 2.2.39. Васкршње спортске игре	2.000 ,00	2.000 ,00	2.000 ,00	2.000 ,00	2.000, 00	10.000,0 0	2.000,0 0								8.000,0 0
Пројекат 3.1.40 Рагулација корита ријеке Железнице на подручју Кијева		5.000 ,00	5.000 ,00	10.00 0,00	10.000 ,00	30.000,0 0	10.000, 00			20.000, 00					
Пројекат 3.1.41 Уређење водотока ријеке Љуштре Широкарке, .Храсничког потока			5.000 ,00	15.00 0,00		20.000,0 0	5.000,0 0			15.000, 00					
Пројекат 3.1.42. Замјена азбестних цијеви				1.000 .000, 00	700.00 0,00	1.700.00 0,00							1.700.0 00,00		
Пројекат 3.1.43 Израђен систем за гасну хлоринацију воде на изворишту Грабски млини		10.00 0,00	10.00 0,00	10.00 0,00		30.000,0 0				15.000, 00					15.000, 00
Изградња канализационог колектора Пилана - Врба		50.00 0,00	90.00 0,00			140.000, 00	140.000 ,00								
Пројекат 3.3.44. Ревизија ЈЕАПа	1.000 ,00	2.000 ,00	2.000 ,00	2.000 ,00	3.000, 00	10.000,0 0									10.000, 00
Пројекат 3.3.45. Санација клизишта на локалитету Бодиња	200.0 00,00	1.000 .000, 00	1.000 .000, 00	300.0 00,00		2.500.00 0,00			500.000 ,00	2.000.0 00,00					
Пројекат 3.2.46 Санација депоније Казани		5.000 ,00	5.000 ,00	5.000 ,00	5.000. 00	20.000,0 0	20.000, 00								
Пројекат 3.2.47.		2.000	2.000	2.000	4.000,	10.000,0									10.000,

Едукација на тему значаја очувања природних ресурса и адекватног одлагања и збрињавања отпада		.00	,00	,00	00	0									00
Пројекат 3.4.48 Реконструкција пута за Рајски до.	70.00 0,00	100.0 00,00	300.0 00,00	400.0 00,00		870.000, 00	200.000 ,00		250.000 ,00				420.000 ,00		
Пројекат 3.4.49 Изградња саобраћајнице на Јахорини		125.0 00,00	125.0 00,00	125.0 00,00	125.00 0,00	500.000, 00	100.000 ,00		250.000 ,00				150.000 ,00		
Пројекат 3.4.50 Израда канализационог колектора Рајски до	75.00 0,00	55.00 0,00		50.00 0,00		180.000, 00	130.000 ,00		50.000, 00						
Пројекат 3.6.51 Деминирање (сарадња са БХ МАЦ)															
Пројекат 3.4.52 Изградња Јавне расвјете у МЗ Кијево према Каменолому Бијеле Воде	30.00 0,00					30.000,0 0	30.000, 00								
Пројекат 3.5.53. Изградња јавне расвјете Пилана – Тошићи	20.00 0,00					20.000,0 0	20.000, 00								
Пројекат 3.4.54 Реконструкција улице браће Дивљан		50.00 0		50.00 0,00		100.000, 00	50.000, 00		50.000, 00						
Пројекат 3.4.55. Израда пројектне документације	8.500 ,00					8.500,00	8.500,0 0								

канализационог колектора Рајски До														
Пројекат 3.4.56 Ревизија регулационог плана Јахорина	40.00 0,00					40.000,0 0	10.000, 00			30.000, 00				
Пројекат 3.4.57 Пројектна документација купалишта на ријеци Жељезници	3.000 ,00					3.000,00	3.000,0 0							
Пројекат 3.4.58. Пројектна документација изградње јавне расвјете у улици Првих жртава рата	1.000 ,00					1.000,00	1.000,0 0							
Пројекат 3.4.59 Реконструкција улице Миладина Ристичевића	84.00 0,00					84.000,0 0	17.000, 00							67.000, 00
Пројекат 3.4.60 Изградња прилаза градском гробљу		30.00 0,00				30.000,0 0	30.000, 00							
Пројекат 3.4.61 Изградња водовдне мреже Лаловићи		75.00 0,00	75.00 0,00			150.000, 00	30.000, 00			90.000, 00	30.000, 00			
Пројекат 3.4.62 Изградња купалишта на ријеци Жељезници	7.000 ,00					7.000,00	7.000,0 0							
Пројекат 3.4.63 Пројекат изградње планинарских еко-излетишта Суствац и Казани		70.00 0,00	30.00 0,00			100.000, 00				50.000, 00				50.000, 00
Пројекат 3.4.64		40.00	30.00			70.000,0	10.000,			20.000,				40.000,

Пројекат основног планинарског школовања за све специјалистичке области планинарства		0,00	0,00			0	00			00					00
Пројекат 3.4.65. Изградња ски-стазе и ски-лифта на Јахорини		150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	600.000,00	60.000,00			180.000,00			180.000,00	180.000,00	
Пројекат 3.4.66. Подстицај за узгој разноврсне ловне дивљачи и завршетак изградње и опремање ловачког дома у Рајском Долу		30.000,00	50.000,00	20.000,00		100.000,00				50.000,00					50.000,00
UKUPNO 2011-2015:	648.500,00	4.680.000,00	8.124.250,00	9.980.250,00	2.708.500,00	26.141.500,00	1.637.000,00		4.627.500,00	2.470.000,00	30.000,00	2.615.000,00	11.020.000,00	180.000,00	3.562.000,00